

Oddíl osmý *Směnečná intervence*

1. Všeobecná ustanovení

§ 55

(Intervence – všeobecná ustanovení)

(1) Výstavce, indosant nebo směnečný rukojmí může udat osobu, která má v nouzi směnku přijmout nebo zaplatit (podpůrná adresa).

(2) Za podmínek dále uvedených může být směnka přijata nebo zaplácena pro čest kteréhokoli postihového dlužníka.

(3) Každý třetí i směnečník, jakož i každá osoba již směnečně zavázaná, vyjma příjemce, může směnku pro čest přijmout nebo zaplatit.

(4) Kdo směnku pro čest přijme nebo zaplatí, je povinen dát zprávu o tom do dvou pracovních dnů osobě směnečně zavázané, za niž tak učiní. Nedodrží-li tuto lhůtu, odpovídá za škodu způsobenou snad jeho nedbalostí, avšak jen do výše směnečného peníze.

Title eight
Intervention for Honour

1. General provisions

Section 55

(1) The drawer, an endorser, or an aval may specify a person who is to accept or pay in case of need (person named as referee in case of need).

(2) A bill of exchange may, subject as hereinafter mentioned, be accepted or paid by a person who intervenes for the honor of any debtor against whom a right of recourse exists.

(3) The person intervening by payment or acceptance may be a third party, even the drawee, or, save the acceptor, a party already liable on the bill of exchange.

(4) The person intervening is bound to give, within two working days, notice of this intervention to the party for whose honor he has intervened. In default, he is responsible for the injury, if any, due to his negligence, but the damages shall not exceed the amount of the bill of exchange.

Achter abschnitt
Wechselintervention

1. Allgemeine Bestimmungen

§ 55

(1) Der Aussteller, Indossant oder Wechselbürge kann eine Person angeben, die im Notfall annehmen oder zahlen soll (Notadresse).

(2) Der Wechsel kann unter den nachstehend bezeichneten Voraussetzungen zu Ehren eines jeden Schuldners, gegen den Rückgriff genommen werden kann, angenommen oder bezahlt werden.

(3) Jeder Dritte, auch der Bezogene, sowie jeder aus dem Wechsel bereits Verpflichtete, mit Ausnahme des Annehmers, kann einen Wechsel zu Ehren annehmen oder bezahlen.

(4) Wer den Wechsel zu Ehren annimmt oder bezahlt, ist verpflichtet, den Wechselverpflichteten, für den er eintritt, innerhalb zweier Werktagen hiervon zu benachrichtigen. Hält er diese Frist nicht ein, haftet er für den etwa durch seine Nachlässigkeit entstandenen Schaden, jedoch nur bis zur Höhe der Wechselsumme.

Přehled výkladu k čl. I § 55

- I. Podstata směnečné intervence
- II. Volaná a nevolaná intervence
- III. Informační povinnost

K § 55**I. Podstata směnečné intervence**

V osmém oddílu je upravena tzv. směnečná intervence. Jde o institut, kterým se předchází postihu u nutných smének nebo postihů efektivně zkracuje. Rozlišujeme dva druhy směnečné intervence: je jí přijetí pro čest (čl. I § 56–58) a placení pro čest (čl. I § 59–63). Ust. čl. I § 55 upravuje společné otázky pro oba druhy uvedených zásahů. Motivem je – jak naznačuje zastaralá a poetická terminologie – podpora úvěruschopnosti určité osoby.

Naši praxi ponechává institut směnečné intervence chladnou (zatím jsem se s ní v praxi nesetkal) a podobně je tomu i v zahraničí. Důvody jsou částečně v komplikovanosti právní úpravy, zejména ale v alternativách, které se v praxi pro zásah ve prospěch určitého směnečného dlužníka nabízejí (výměna směnky, prostý odkup, smluvní řešení). Psát podrobnější komentář k osmému oddílu zákona směnečného a šekového proto nemá valný smysl, a omezují jej tedy na nutné minimum.

Ten, v jehož prospěch se intervencuje, se označuje jako **poctěný nebo honorát**. Osoba, která směnku pro čest přijímá nebo platí, je označována jako **intervenient nebo honorant**.

II. Volaná a nevolaná intervence

Podle toho, zda byla intervence předpokládána ve směnce, rozlišujeme volanou a nevolanou intervenci. V prvním případě jde o vstup osoby, která k tomu byla již dopředu určena ve směnce. Hovoříme o tzv. **podpůrné adrese**. Dlužník jí dopředu určuje, na koho se má věřitel v případě směnečné nouze obrátit. Uvedení podpůrného adresáta v žádném případě neznamená určení alternativního směnečnicka či výstavce. Nedochozí jí ani k potenciálnímu převzetí dluhu. Cílem je nabídnout majiteli směnky dalšího postižného dlužníka, který bude povinen ve stejném postavení jako poctěný. Uvedením podpůrné adresy nepřímý dlužník limituje a v souladu se zákonem podmiňuje své povinnosti ze směnky; za splnění zákonných podmínek totiž nutí věřitele, aby hledal uspokojení také u podpůrného adresáta (srov. čl. I § 56 odst. 2 a § 60 odst. 2).

Zákon nepředepisuje podobu podpůrné adresy, a to ani demonstrativně. Obvyklá byla formulace typu „V nouzi se obraťte na pana Milana Bartošíka z Velkých Bílovic“. Není však třeba, aby klauzule obsahovala slova „v nouzi“. Jako všechna prohlášení na směnce musí být podepsána příslušným honorantem. To platí, pokud honorantem není výstavce, i ten ovšem musí doložku podepsat, pokud se podpůrná adresa pro nedostatek místa udává na rubu.

Podpůrná adresa je osoba uvedená ve směnce. Má intervenovat v případě, kdy hrozí postih, nebo dokonce již nastaly jeho předpoklady. Podpůrná adresa se přitom

může vztahovat buď na nepřijetí směnky, její nezaplacení, anebo současně na obě tyto varianty. Pokud se má podpůrná adresa vztahovat pouze na přijetí nebo jen na placení, je třeba na to pamatovat při formulaci doložky: „v případě nepřijetí směnky se obraťte na paní Marii Houdkovou z Vracova“.

Udat podpůrnou adresu může každý postižní dlužník. Tento závěr vyplývá z prvního odstavce předloženého ustanovení. Bez významu jsou podpůrné adresy osob, které tuto podmínku nesplňují: indosanta, který vyloučil svou odpovědnost za přijetí a zaplacení exonerační doložkou, blankotradenta nebo domiciliáta či akceptantů a jejich rukojmích.

Honorantem (intervenientem) může být kdokoliv s výjimkou příjemce směnky a jeho avala (obdobně u vlastní směnky nemůže náhradní adresu čestného plátce připojit výstavce směnky). Naproti tomu směnečník je jistě způsobilým intervenientem a může být uveden jako podpůrná adresa. To stejné platí pro domiciliáta.

III. Informační povinnost

Honorant (intervenient) je povinen o přijetí nebo zaplacení pro čest jiného **informovat poctěného**. Tato povinnost platí bez ohledu na to, jestli šlo o volanou, nebo nevolanou intervenci. Lhůta je poměrně krátká – dvoudenní. Den přijetí nebo platby se do ní nepočítá (čl. I § 73). Notifikační povinnost platí i u smenek s doložkou „bez protestu“.

Škoda, která může být opožděnou notifikací způsobena poctěnému, je hypotetická. V každém případě je limitována výší směnečného peníze.

Související ustanovení:

čl. I § 9 – odpovědnost výstavce, čl. I § 21 – předložení směnky k přijetí, čl. I § 38 – předložení směnky k placení, čl. I § 45 – notifikace odepřeného přijetí nebo placení

2. Přijetí pro čest

§ 56

(Přípustnost přijetí pro čest)

(1) **Přijetí pro čest je přípustné ve všech případech, v nichž může majitel vykonat postih před splatností, nejde-li o směnku, jejíž předložení k přijetí je zakázáno.**

(2) **Je-li na směnce udána osoba, která má v případě nouze v platebním místě směnku přijmout nebo zaplatit, může majitel před její splatností vykonat postihová práva proti tomu, kdo připojil podpůrnou adresu, a proti těm, kdož po něm následují, jen předloží-li směnku osobě uvedené v podpůrné adrese; je-li odepřeno přijetí pro čest, dá odepření zjistit protestem.**

(3) **V ostatních případech může majitel přijetí pro čest odmítnout. Připustí-li je však, ztrácí postihová práva, jež má před splatností proti tomu, pro jehož čest se přijetí stalo, a proti těm, kdož po něm následují.**

Acceptance for Honour

Section 56

(1) There may be acceptance by intervention in all cases where the holder has a right of recourse before maturity on a bill which is capable of acceptance.

(2) When the bill of exchange indicates a person who is designated to accept or pay it in case of need at the place of payment, the holder may not exercise his rights of recourse before maturity against the person naming such referee in case of need and against subsequent signatories, unless he has presented the bill of exchange to the referee in case of need and until, if acceptance is refused by the latter, this refusal has been authenticated by a protest.

(3) In other cases of intervention the holder may refuse an acceptance by intervention. Nevertheless, if he allows it, he loses his right of recourse before maturity against the person on whose behalf such acceptance was given and against subsequent signatories.

2. Ehrenannahme

§ 56

(1) Die Ehrenannahme ist in allen Fällen zulässig, in denen der Inhaber vor Verfall Rückgriff nehmen kann, es sei denn, dass es sich um einen Wechsel handelt, dessen Vorlegung zur Annahme untersagt ist.

(2) Ist auf dem Wechsel eine Person angegeben, die im Notfall am Zahlungsort annehmen oder zahlen soll, kann der Inhaber vor Verfall gegen denjenigen, der die Notadresse beigefügt hat, und gegen seine Nachmänner nur Rückgriff nehmen, wenn er den Wechsel der in der Notadresse bezeichneten Person vorgelegt hat und im Fall der Verweigerung der Ehrenannahme die Verweigerung durch einen Protest hat feststellen lassen.

(3) In den anderen Fällen des Ehreintrittes kann der Inhaber die Ehrenannahme zurückweisen. Lässt er sie aber zu, verliert er den Rückgriff vor Verfall gegen denjenigen, zu dessen Ehren die Annahme erklärt worden ist, und gegen dessen Nachmänner.

Přehled výkladu k čl. I § 56

I. Přípustnost čestného přijetí

II. Povinnost přijmout nabízené přijetí pro čest

K § 56**I. Přípustnost čestného přijetí**

Cizí směnka může být do splatnosti přijata pro čest za předpokladu, že jsou splněny formální i materiální podmínky postihu před splatností: tj. pokud směnka nebyla přijata nebo nastaly případy nejistoty dle čl. I § 43 odst. 2. Další podmínkou je také protest, ledaže byl majitel příslušného protestu zproštěn doložkou „bez protestu“. Pokud byla směnka přijata jen zčásti, je možné čestné přijetí ve zbývajícím rozsahu.

Výjimka z čestného přijetí platí pro tzv. **neakceptovatelné traty** (čl. I § 22 odst. 2), zde nepřichází postih pro nepřijetí pojmově v úvahu. Zůstává ovšem možnost postihu pro ohrožení, a tak je zdrojem diskusí otázka, zda v těchto případech přece jen – i přes znění čl. I § 56 – není čestné přijetí možné.

Na vlastní směnku se čl. I § 56 nevztahuje, čl. I § 77 odst. 1 pamatuje pouze na placení pro čest. Přijetí pro čest není náhradní akceptací. Nedochozí k převzetí dluhu trasáta. Intervenient se stává v souladu s čl. 55 odst. 2 a čl. I § 58 odst. 1 nepřímým dlužníkem. Čestné přijetí zabraňuje předsplatnostnímu postihu. Pokud byla směnka přijata pro čest, není možný postih před splatností, a to i kdyby později vznikl jiný důvod takového postihu (např. postih pro ohrožení směnečníka).

II. Povinnost přijmout nabízené přijetí pro čest

Další postup majitele směnky bude závislý na tom, zda je na směnce vyznačena náhradní adresa v platebním místě (postačí přitom formální identita, není nutné, aby honorant v daném místě skutečně měl trvalé bydliště nebo sídlo).

V kladném případě se musí majitel obrátit na tohoto označeného intervenienta a žádat jej o čestné přijetí. Odepření přijetí je nutno zjistit tzv. **honoračním (intervenčním) protestem**. Opomenutí prezentace směnky nebo nesplnění protestace by mělo za následek ztrátu postižných práv před splatností směnky proti osobě, která podpůrnou adresu uvedla (a těm, kdo po ní následují).

Pokud jde o jiné případy, tj. náhradní adresa není v platebním místě, bude jen na uvážení majitele, zda předloží směnku k čestnému přijetí intervenientovi. To stejné platí, nabízí-li se jako příjemce pro čest jiná osoba. Nebylo by v souladu s ekvitou, aby majitel musel přijmout nabízené plnění od jakékoliv osoby. Postižní práva ze směnky tedy v souladu se třetím odstavcem majitel neztrácí, i kdyby přijetí pro čest odmítl.

Pokud je však připustí i v těchto případech, má čestný příjemce postavení dle čl. I § 58. Majitel současně ztrácí postižní práva, která má před splatností proti tomu, pro jehož čest se přijetí stalo, a proti těm, kdo po něm následují. To se samozřejmě netýká postižných práv v případě nezaplacení směnky – ta zůstávají tak jako tak zachována.

Na rozdíl od běžné akceptace se čestný příjemce nestává přímým dlužníkem ze směnky, je dlužníkem postižným, nepřímým. Intervenient je totiž zavázán majiteli a indosantům, kteří následují za poctěným, stejně jako poctěný (a ten je vždy regresním dlužníkem).

Související ustanovení:

čl. I § 21 – předložení směnky k přijetí, čl. I § 22 – povinnost a zákaz prezentace k přijetí, čl. I § 43 – předpoklady postihu, čl. I § 55 – intervence – všeobecná ustanovení

§ 57

(Forma přijetí pro čest)

Přijetí pro čest se vyznačí na směnce; příjemce pro čest je podepíše. Musí v něm udat, pro čí čest směnku přijímá; není-li tu takového údaje, platí, že přijetí se stalo pro čest výstavce.

Section 57

Acceptance by intervention is specified on the bill of exchange. It is signed by the person intervening. It mentions the person for whose honor it has been given and, in default of such mention, the acceptance is deemed to have been given for the honor of the drawer.

§ 57

Die Ehrenannahme wird auf dem Wechsel vermerkt; sie ist von demjenigen, der zu Ehren annimmt, zu unterschreiben. In der Annahmeerklärung muss angegeben werden, für wen die Ehrenannahme erfolgt; mangels einer solchen Angabe gilt sie für den Aussteller.

Přehled výkladu k čl. I § 57

- I. Umístění honorační doložky
- II. Obsah prohlášení čestného příjemce

K § 57**I. Umístění honorační doložky**

Doložka o čestném přijetí se vyznačuje na směnce. Je přitom jedno kde, jestli na jejím líci nebo na rubu nebo na přívěsku. Není však přípustné na opisu. Doložka musí jasně identifikovat přijetí jako akceptaci pro čest, např. slovy „přijato pro čest“. Dříve se používal výraz „*per honoram*“. Pokud na směnce byla udána adresa, na kterou se má věřitel v nouzi obrátit, a označená osoba směnku pro čest přijme, měl by – pokud není o identitě nuzné adresy a podpisatele pochyb – postačovat i výraz „přijato“ apod. Honorační charakter akceptace je zřejmý bez dalšího. Doložka musí být vlastnoručně podepsána čestným příjemcem.

Pouhý podpis „čestného příjemce“ na líci by byl podpisem směnečného rukojmí (čl. I § 31 odst. 3), podpis bez dalších údajů na rubu směnky by měl potom význam blankoindosamentu (čl. I § 12 odst. 2).

II. Obsah prohlášení čestného příjemce

Doložka o čestném přijetí by měla také obsahovat údaj o osobě, pro kterou je takto intervenováno („přijato pro čest pana Martina Škopa“). Chybí-li výslovný údaj, uplatní se zákonné řešení ve formě nevyvratitelné domněnky. Platí potom, že akceptováno bylo pro čest trasanta.

Prohlášení o přijetí směnky pro čest nemusí být datováno. Sporné je, zda může být čestné přijetí limitováno do určité částky podobně, jako je tomu u běžné akceptace. Je sporné, zda lze analogicky aplikovat čl. I § 26 odst. 2. Pokud dospějeme ke kladnému závěru, budeme muset připustit postih pro celou směnečnou sumu, jako kdyby směnka nebyla vůbec přijata pro čest.

Související ustanovení:

čl. I § 55 – intervence – všeobecná ustanovení, čl. I § 56 – přípustnost přijetí pro čest

§ 58**(Důsledky čestného přijetí)**

(1) Příjemce pro čest je zavázán majiteli a indosantům, kteří následují za poctěným, stejně jako poctěný.

(2) Přes přijetí pro čest může se poctěný a ti, kdož jsou mu směnečně zavázáni, domáhat na majiteli směnky při zaplacení částky uvedené v § 48, aby jim vydal směnku, protest, jenž byl snad učiněn, jakož i potvrzený účet.

Section 58

(1) The acceptor by intervention is liable to the holder and to the endorsers, subsequent to the party for whose honor he intervened, in the same manner as such party.

(2) Notwithstanding an acceptance by intervention, the party for whose honor it has been given and the parties liable to him may require the holder, in exchange for payment of the sum mentioned in Section 48, to deliver the bill, the protest, and an receipted account, if any.

§ 58

(1) Wer zu Ehren annimmt, haftet dem Inhaber und den Indossanten desjenigen, für den er eingetreten ist, in der gleichen Weise wie dieser selbst.

(2) Trotz der Ehrenannahme können der Wechselverpflichtete, zu dessen Ehren der Wechsel angenommen worden ist, und die ihm wechselfähig Verpflichteten vom Inhaber gegen Bezahlung des in § 48 angegebenen Betrags die Aushändigung des Wechsels und gegebenenfalls des erhobenen Protestes sowie einer quittierten Rechnung verlangen.

Přehled výkladu k čl. I § 58

- I. Postavení čestného příjemce
- II. Výplatní právo

K § 58**I. Postavení čestného příjemce**

Čestný příjemce nesdílí postavení běžného akceptanta. **Odpovídá majiteli a následovníkům honoranta** (nikoliv samotnému poctěnému), a to ve stejném rozsahu jako poctěný. **Poctěný** je vždy postižným dlužníkem, regresní postavení tedy bude mít vždy i honorant.

Příjemce pro čest není zavázán honorátovi a jeho předchůdcům, naopak je po vyplacení směnky (nikoliv předtím) oprávněn vést proti nim vlastní postih – srov. čl. I § 65. Dluh čestného příjemce není materiálně závislý na dluhu poctěného, vazba je pouze formální, podobně jako je tomu u směnečného rukojemství – srov. čl. I § 32 odst. 2. Čestný příjemce také nemůže vůči majiteli uplatnit námitky náležející poctěnému.

Dluh čestného příjemce je podmíněn včasným vykonáním zachovávacích úkonů, tj. prezentací a protestací dle čl. I § 44 a podle čl. I § 60.

II. Výplatní právo

Čestný příjemce nebere honorátovi a jeho předchůdcům právo směnku vyplatit oproti vydání směnky, protestní listiny a kvitance (u předchůdců honoráta srov. také čl. I § 50). Předchůdci honoráta odpovídají v rámci regresi a honorátovi musí také být dána možnost, aby realizoval předsplatnostní postih a zkrátil tak nevýhodný regresní běh směnky. Zaplatit je třeba částku kalkulovanou dle čl. I § 48. Samotnému čestnému příjemci toto právo nenáleží, ostatně má k dispozici postup upravený v čl. I § 59 (viz k tomu příslušný komentář).

Související ustanovení:

čl. I § 55 – intervence – všeobecná ustanovení, čl. I § 56 – přípustnost přijetí pro čest, čl. I § 57 – forma přijetí pro čest

3. Placení pro čest

§ 59

(Předpoklady placení pro čest)

(1) Placení pro čest je přípustné ve všech případech, kdy majitel může vykonat postih při splatnosti nebo před splatností.

(2) Placení pro čest musí obsahovat celou částku, kterou by musel zaplatit poctěný.

(3) Placení pro čest se musí stát nejpozději v den po uplynutí lhůty stanovené pro učinění protestu pro neplacení.

Payment for Honour

Section 59

(1) Payment by intervention may take place in all cases where, either at maturity or before maturity, the holder has a right of recourse on the bill.

(2) Payment must include the whole amount payable by the party for whose honor it is made.

(3) It must be made at the latest on the day following the last day allowed for drawing up the protest for non-payment.

3. Ehrenzahlung

§ 59

(1) Die Ehrenzahlung ist in allen Fällen zulässig, in denen der Inhaber bei Verfall oder vor Verfall Rückgriff nehmen kann.

(2) Die Ehrenzahlung muss den vollen Betrag umfassen, den der Wechselverpflichtete, für den sie erfolgt, zahlen müsste.

(3) Die Ehrenzahlung muss spätestens am Tage nach Ablauf der Frist für die Erhebung des Protestes mangels Zahlung stattfinden.

Přehled výkladu k čl. I § 59

- I. Přípustnost placení pro čest
- II. Placená částka a platební lhůty

K § 59

I. Přípustnost placení pro čest

Placení pro čest je možné podobně jako přijetí pro čest v podobě **volané i nevolané intervence**. Na rozdíl od přijetí pro čest nemůže majitel nabízené placení pro čest odmítnout bez nenapravitelných následků, tj. ztráty postižných práv (srov. čl. I § 61). Rozdíl je i v motivech: přijetí pro čest odvrací především postih před splatností směnky. Placení pro čest sleduje hlavně zkrácení regresního běhu směnky. Poslední majitel směnky dostane za směnku zaplacen a současně jsou všichni indosanti následující po poctěném (honorátovi) zproštěni svého dluhu ze směnky.

Placení pro čest je přípustné vždy, kdy je možný postih před splatností směnky (čl. I § 43 odst. 2), anebo při její splatnosti (čl. I § 43). Jde tedy o případy směnečné nouze – nejčastěji situace, kdy směnka nebyla zaplacená po řádné prezentaci a protestaci (nebyl-li majitel zproštěn protestační povinností).